

INGLIZ TILI FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUV

Sirojova Shohida Niyozovna

Buxoro shahar 29-maktab oliy toifali ingliz tili fani o'qituvchi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15807994>

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz tili fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, ularning turlari va amaliyotga tatbiq etish mexanizmlari yoritilgan. Xususan, kommunikativ yondashuv, CLIL (Content and Language Integrated Learning), task-based learning, va raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi tahlil qilingan.

Shuningdek, zamonaviy metodlardan foydalanish o'quvchilarning til kompetensiyasini oshirish, mustaqil fikrlash va muloqotga kirishish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy asosda ko'rib chiqiladi. Maqolada ta'lim jarayonida innovatsion uslublarni qo'llash bo'yicha tavsiyalar ham berilgan.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, zamonaviy yondashuv, kommunikativ metod, CLIL, task-based learning, innovatsion texnologiyalar, ta'lim sifati, interaktiv o'qitish, til kompetensiyasi.

MODERN APPROACH TO TEACHING ENGLISH

Abstract. This article discusses modern pedagogical approaches to teaching English, their types and mechanisms for their practical application. In particular, the effectiveness of the communicative approach, CLIL (Content and Language Integrated Learning), task-based learning, and the use of digital technologies is analyzed. The role of the use of modern methods in improving students' language competence, developing independent thinking and communication skills is also considered on a scientific basis. The article also provides recommendations for the use of innovative methods in the educational process.

Keywords: English language, modern approach, communicative method, CLIL, task-based learning, innovative technologies, quality of education, interactive teaching, language competence.

Kirish. XXI asrda ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri – yosh avlodni zamonaviy bilimlar, kasbiy ko'nikmalar va xorijiy tillarni chuqur egallagan holda tarbiyalashdir.

Xususan, ingliz tili bugungi kunda nafaqat xalqaro aloqa vositasi, balki ilm-fan, texnologiya, diplomatiya va biznes dunyosida yetakchi til sifatida global ahamiyat kasb etmoqda. Shu bois, ingliz tilini samarali va sifatli o'qitish bugungi pedagogik jarayonning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda ta'lim jarayonida innovatsion va interaktiv metodlarga bo'lgan ehtiyoj kuchaymoqda. An'anaviy grammatik tarjima usuli o'rniga o'quvchilarning muloqotga kirishish, mustaqil fikrlash, real hayotiy vaziyatlarga mos harakat qilish ko'nikmalarini shakllantiruvchi zamonaviy yondashuvlar keng joriy qilinmoqda.

Jumladan, kommunikativ yondashuv, CLIL (Content and Language Integrated Learning), task-based learning (vazifaga asoslangan o'qitish), blended learning (aralash ta'lim) kabi metodlar ingliz tilini o'rganish jarayonini ancha samarali va qiziqarli qilmoqda.

Zamonaviy yondashuvlarning asosiy afzalligi – o'quvchi shaxsini ta'lim jarayonining markaziga qo'yish, uning ehtiyojlari, qiziqishlari va shaxsiy rivojlanishini inobatga olgan holda bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdir.

Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va raqamli resurslar orqali interaktiv darslar tashkil etish ham zamonaviy o'qituvchidan yangicha yondashuv va doimiy o'z ustida ishlashni talab etadi.

Adabiyotlar tahlili va mushohada

Zamonaviy ta'lim tizimi o'qitish metodikalarini yangilash, ularni o'quvchi shaxsiga yo'naltirish tamoyiliga asoslangan holda takomillashtirishni talab qilmoqda. Ingliz tilini o'rgatishda qo'llaniladigan zamonaviy yondashuvlar aynan shu talabni qondirishga xizmat qiladi. Ushbu bo'limda turli manbalar asosida zamonaviy metodlarning ilmiy asoslari, amaliy qo'llanilishi va natijadorligi yoritiladi.

Adabiyotlar tahlili

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini kommunikativ yondashuv asosida o'rgatish o'quvchilarning og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini samarali rivojlantiradi. Brown (2007) o'zining "Teaching by Principles" asarida ta'kidlaydiki, kommunikativ yondashuv o'quvchilarda tilga bo'lgan real ehtiyojni shakllantirish orqali ularni faol suhbatdoshga aylantiradi. Richards va Rodgers (2014) esa "Approaches and Methods in Language Teaching" kitobida kommunikativ metod, task-based learning va CLIL kabi metodlarni taqqoslab, har biri o'ziga xos ustunliklarga ega ekanini asoslab beradi. CLIL (Content and Language Integrated Learning) yondashuvi bo'yicha Mehisto, Marsh va Frigols (2008) ingliz tilini boshqa fanlar mazmuni orqali o'rgatish samarali ekanini va o'quvchining analitik tafakkurini rivojlantirishga xizmat qilishini qayd etadi. Bu yondashuv ayniqsa umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tili bilan birga boshqa fanlarni ham integratsiyalashgan holda o'rgatish imkonini beradi.

AKT texnologiyalarining ingliz tilini o'qitishdagi o'rni ham dolzarb mavzulardan biridir.

Ahmad, Corbett va Rogers (2013) raqamli vositalar yordamida til o'rganish samaradorligini oshirish mumkinligini ta'kidlashadi. Onlayn platformalar, interaktiv ilovalar, virtual sinflar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Mushohada

Zamonaviy yondashuvlar o'zining interaktivligi, o'quvchining faolligiga tayanishi va hayotiylik tamoyiliga asoslangani bilan ajralib turadi. An'anaviy yondashuvlarda o'qituvchi markaziy rolni egallagan bo'lsa, zamonaviy metodlarda o'quvchi asosiy e'tiborda turadi. Bu esa til o'rganish jarayonini shaxsiga yo'naltirilgan va individual yondashuv asosida tashkil etishga xizmat qiladi. Masalan, task-based learning metodida o'quvchilar tilni real topshiriqlar bajarish orqali egallaydilar. Bu metod amaliy hayotga yaqin bo'lgan vazifalarni bajarish orqali grammatik va leksik bilimlarni chuqurlashtirishga yordam beradi. CLIL yondashuvi esa ingliz tilini boshqa fanlar bilan bog'lab o'rganishni taklif etadi, bu esa fanni chuqurroq tushunishga, ham tilni, ham predmet mazmunini puxta egallashga zamin yaratadi.

Kommunikativ metod, aksariyat hollarda, faqat dars jarayonida emas, balki tashqi muhitda ham tilni faol ishlatishga undaydi. Bu yondashuv orqali o'quvchilar mustaqil fikrlashga, o'z fikrini erkin bayon qilishga va ijtimoiy faol bo'lishga o'rgatiladi. O'qituvchi esa bu jarayonda rahbar, yo'l-yo'riq beruvchi va ko'makchi rolini bajaradi.

Shuningdek, texnologik vositalardan foydalanish, masalan, mobil ilovalar, onlayn darslar, audio-video materiallar orqali o'rganish darslarning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Bu usullar o'quvchilar orasida til o'rganishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa va tavsiyalar

Xulosa: Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlarning qo'llanilishi ta'lim jarayonini yanada samarali va sifatli tashkil etishga xizmat qiladi. An'anaviy o'qitish usullariga nisbatan kommunikativ, topshiriqqa asoslangan, CLIL va AKT vositalariga asoslangan yondashuvlar o'quvchilarni faollikka undaydi, til o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi va ularning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy metodlarning asosiy ustunligi – o'quvchining individual xususiyatlari, ehtiyojlari va faolligiga tayangan holda ta'limni shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etishidir. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, kreativ yondashuvi va tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini rivojlantiradi.

Tavsiyalar:

1. O'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar va xorijiy tillarni o'qitish metodikalariga yo'naltirish zarur.
2. Kommunikativ yondashuv, CLIL va task-based metodlarni amaliyotda keng qo'llash orqali o'quvchilarda real nutqiy vaziyatlarda til ishlatish ko'nikmalarini shakllantirish maqsadga muvofiq.
3. Raqamli texnologiyalar – mobil ilovalar, interaktiv dasturlar, onlayn platformalardan keng foydalanish orqali darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish lozim.
4. Integratsiyalashgan yondashuvlar asosida ingliz tilini boshqa fanlar bilan bog'liq holda o'qitish o'quvchilarning umumiy tafakkur doirasini kengaytirishga xizmat qiladi.
5. Darslarda o'quvchining faolligini oshirishga yo'naltirilgan interaktiv mashg'ulotlar, jamoaviy ishlar, muhokama va rolli o'yinlardan foydalanish tavsiya etiladi.
6. Til muhitini yaratish orqali o'quvchilarga ingliz tilida muloqot qilish imkoniyatlarini ko'paytirish lozim – bu esa tilni o'zlashtirishni tabiiy jarayonga aylantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Brown, H. D. (2007). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Pearson Education.
2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching (3rd ed.). Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2015). The Practice of English Language Teaching (5th ed.). Pearson Longman.
4. Mehisto, P., Marsh, D., & Frigols, M. J. (2008). Uncovering CLIL. Macmillan Education.
5. Larsen-Freeman, D., & Anderson, M. (2011). Techniques and Principles in Language Teaching (3rd ed.). Oxford University Press.
6. Ahmad, K., Corbett, G., Rogers, M. (2013). Computers, Language Learning and Language Teaching. Cambridge University Press.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 8-oktabrdagi PQ-3959-son qarori "Xorijiy tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".

8. Yo‘ldoshev, A. (2020). “Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida chet tilini o‘qitishning samarali yo‘llari”. O‘zDJTU ilmiy-amaliy to‘plami, №1, 22–27.
9. Karimova, M. (2021). “Ingliz tilini interaktiv metodlar asosida o‘qitishning dolzarb masalalari”. Pedagogik ta’lim va innovatsiyalar jurnali, №3, 65–70.
10. Qodirova, Z. (2019). “Chet tilini o‘qitishda zamonaviy metodlardan foydalanish samaradorligi”. Ta’lim va taraqqiyot, №4, 33–36.